

תורד דברי מהדורא רביעאה תורה

אחר וע"כ נראים לכאורה הסוגיות חלוקות וסותרות זה את זה ממקום למקום ועל כן רבו הקושיות והספיקות והתומרות על כן צריכין למצוא חילוק נכון בסברה ישרה ואמיתית בין הסוגיות לעומקן היטב ובוזה יתורצו כל הקושיות לנכון ויבואו הדברים שמחים כנתינתן מסיני (וזהו שקורין גו"ט לערנע"ן לאמתו) אם כן צריך להיות לזה שכל הישר ובעל סברה ישרה אמיתית למצוא החילוק האמיתי אם כן אם היה להרב הלז שכל הישר באמת הלא אז לא היה מתנהג כזאת והיה עהרליכע"ר יו"ד (כי אמרו חז"ל [סוטה ג' ע"א] כל החוטא נכנס בו רוח שטות) אלא ודאי שאינו יכול היטב ללמוד רק משובש כנזכר עכד"ק ודפח"ת. וזהו שאמר הכתוב ראשית חכמה (החכמה הראשונה היינו היותר גדולה היא) יראת ה' (והוא) שכל טוב (ומובחר בלתי רוח שטות) לכל עושיהם (כנזכר): [ועיין לקמן

אות פ"ב]:

אח"ח 1234567

עו. בש"ס שבת [דף קנ"א ע"ב] עה"כ [מלאכי ב'] וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם אר"ח וכו' אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים (פירש"י. בתענוגים) אר"ל וכו'. לאחר ג' ימים כרסו נבקעת ונופלת לו על פניו ואומר לו טול מה שנתת בי עכ"ל הגמרא. ונראה פשוט וברור דקאי הך דכרסו נבקעת ונופלת לו על פניו וא"ל טול מה שנתת בי רק (לדסמוך ליה) לאותן העושים כל ימיהם כחגים בתענוגים למלאות כריסם ותאותם כנ"ל אבל האוכלים רק בבחינת צדיק אוכל לשובע נפשו וכמבואר בש"ע [סימן רל"א] בבחינת בכל דרכיך דעהו ומהשאר נזהר בכל האפשרי ובפרט בשבתות ויו"ט אכילת מצוה היתכן לומר ח"ו שלאחר פטירתו יבזו מעשיו הטובים באכילתו ויפרשו על פניו בבזיון כזה והלא עשה כהוגן כחובה ומצוה באכילתו וח"ו לומר משפט מעוקל כזה אלא ודאי פשוט כנ"ל דזהו קאי רק על הזוללים וסובאים. ובוזה יובן פשוט מה שענינו ראו ולא זר בכמה תלמידי חכמים וצדיקים שהובילום ממקומות רחוקים לקברם בביה"ח קברות אבותם (וכן עוד יותר לפלא כי גם מאנשי החיל יר"א שמתו

דברי מהדורא רביעאה תורה תרה

במלחמה ראינו כן אחרי עשרה ימים ממותם פינו אותם והובלו לקברות בפה"ק עיין המעשה בדברינו בכת"י בשו"ת מנה"א [חלק ה' סימן נ"ו] בד"ה והנה בינותי בספרים וכו') ואחרי הרבה ימים יותר משלשה לא היה כריסם נבקעת ח"ו ולא היה בהם סרחון בגופם אלא ודאי דביראים כנ"ל לא שייך זה מטעם הנזכר בפשוט דברי הגמרא.

ועוד אזכיר. אלו נאמנים להעיד בגודלן מה וכו' ובפרט שהייתי אז כבר בן י"ג שנה בעת שפינו חלק גדול מהביה"ח בישוב הוקליו"ע בגלילות ההרים הסמוכות לעירנו אחרי כי הוכרחו מגזירת הממשלה מחמת ^{אוצר החכמה} בנין נתיב הברזל ונסעו הבר"צ רבנים גדולים וקנים מפה"ק בעת פינוי הקברים (בדרך כבוד כל קבר ארון לעצמותיו בפני עצמו וגם המצבה שלו של כל קבר פינוהו ושמוהו לראש עצמותיו על מקום הביה"ק החדש) והנה ראו נפלאות ה' כי היה מצבה לקבר אחד של אשה יותר ממאה שנים ונכתב עליה שבחים מצניעותה ומצאו כל גופה שלם רק צפר עורה על עצמותיה שחור ר"ל וכרכוה מחדש בתכריכי לבנים ושמוה בארון לפנותה ולקברה בכבוד כנ"ל וכן היה עוד בקבר אחד ישן מאוד שהיה כתוב עליו איש צדיק. שהיה כמעט שלם. ולעומת זה עינם ראו (כאשר העידו בבואם לביתם ועוד יראי ה' נאמנים שהיו המתעסקים העידו כן כנ"ל) כאשר הגיעו לקבר אחד איש אמיד ועשיר (וכנראה לא היה י"א) תוך שנתו למיתתו והנה נפל תילחי תילחי (איברים איברים) ר"ל לא נשאר בו מתום עד שקבצוהו ופנוהו. והרי זה בשדה אחת וכמעט סמוכים זה לזה. ואיזה מהקברים ישנים וכמעט תמימים בגופם היו מלפני מאה שנה בערך כנ"ל ואין לתלות בדרך הטבע כלל בזה כמובן (וכן שמעתי מאנשים יקרים שהיו בעת שפינו חלק הקברים מביה"ח הישן הנודע בפראג תוך העיר אשר הוצרכו חלק מעט ממנו לפנות הקברים שהרחיבו הרחוב והכריחו לזה. והנה מצאו איזה קברים שהיו השדרה וראשם וקומתם כמעט שלם וידוע שלא קברו שם מת סמוך לשלש מאות שנה עד שפינום זה מקרוב וגם זהו אינו בטבע מדוע אלו

תרו דברי מהדורא רביעאה תורה

לא נתעכלו במשך כמה מאות שנה ושם עירבום ולא הניחום כל אחד בארון בפני עצמו ועל עיר פראג. שאול תחתיה. אין לתמוה. ומהם אין מביאין ראיה. כי כבר נכרתה האמונה מלבם ותרד פלאים במשך המאה שנים האחרונות ויתר הפליטה אכל וביער השי"ר בשירים בלב רע והדומה לו כל המחובר לטומאה ר"ל וגם נער קטן יכתבם המכונים בשם יראים ¹²³⁴⁵⁶⁷ במשפט וצדק. כל טובה כחזק. ואכמ"ל).

וכן גודע במצבת קודש בהקדמה והסכמה מהגאון המובהק מהרי"ש ז"ל בעל שואל ומשיב מביה"ק דקהלה לבוב העיר שמצאו גוף וראש רבינו הקדוש הגאון הסמ"ע זי"ע שלם כיום הנחתו (בעת הקמת מצבתו מחדש) וכן בספר זכרון שארית יוסף שמצאו כן הגופות הקדושים של רבינו זקני הגה"ק בעל הלבוש זי"ע והגאון הק' מ' יוסף מפוזנא זי"ע בביה"ק דק' פוזנא שלם ויפה ואכמ"ל עכ"פ נראה בזה השגחה פרטיות מאתו יתברך שמו להפקד כל גוף ונפש בכל מקום שהם לפי זכותו. ושורשו בעצמותו. כל אחד ואחד. והנה זהו כבר שמענו וגודע מדברי חז"ל ע"ד העצמות כי מי שאין בו קנאה אין עצמותיו נרקבות כדאמרינן שם בשבת להלן [נרף קנ"ב ע"ב]. אמנם גם להגוף היינו הבשר שמענו מזה הנ"ל כי מ"ש שכרסו נבקעת בעל כרחו לא ליראי שמים וצדיקים נאמרו וכנ"ל. ומ"ש להלן שם [נרף קנ"ב סוף ע"ב] דכל י"ב חודש גופו קיים לאחר י"ב חודש הגוף בטל היינו בעל כרחו לא לכל נאמרו כי עינינו רואות לא לאחר י"ב חודש בלבד רק אחר כמה מאות שנה אין הגוף בטל ובעל כרחו לומר דרק להמוץ עם נאמר הך כללא דהגוף בטל לאחר י"ב חודש ולא ליראים וצדיקים כנ"ל.

אך קשה דהא פרכינן שם בגמרא דהקשה האי מינא לר' אבהו אובא טמיא היכי אסקיה לשמואל בנגידא כיון שנשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד ותירץ (לו ר' אבהו) התם בתוך י"ב חודש הוי דתניא כל י"ב חודש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדת לאחר י"ב חודש

דברי מהדורא רביעאה תורה תרז

הגוף בטל וכו' כנ"ל וקשה והלא הו"ל לתרץ שאני שמואל דאפילו לאחר י"ב חודש אף דהנשמה גנוזה למעלה מכל מקום בצדיק כמו שמואל כיון שהגוף קיים גם אח"כ על כן יכול להתחבר עמו אובא טמיא להבדיל ולאסקיה בנגידא ולמה לו לתרץ דהוי קודם י"ב חודש דוקא. ויש ליישב. (א) דקושטא דמילתא השיב לו ר' אבהו כיון שזהו היה מיד אחרי פטירת שמואל אסקיה על ידי שאול המלך ובאותו פרק נהרג אח"כ מיד שאול שעל זה ביקש שמואל שימות אז מקודם שאול כדי שלא יתבטלו מעשי ידיו (שמשח את שאול) בחייו כדאמרינן [תענית דף ה' ע"ב] ואם כן היה באותו שנה מיד. (ב) כי לא רצה ר' אבהו להסביר ולבאר להך מינא החילוק בין הצדיקים להמונים בקיום גופם לאחר מיתה שזהו ענינים דקים לפי ערך נפשותם וצדקותם על כן השיב לו תירוצ' השוה לכל שהיה תוך י"ב חודש. (ג) שאם ישיב לו שהיה לאחר י"ב חודש ורק בצדיקים שאני. יקשה עוד המין כי האיך ידע זה האי אובא טמיא החילוק בזה ואיך התחיל כלל להעלות מת שהוא כבר לאחר י"ב חודש. (ד) י"ל כי מ"ש לאחר י"ב חודש הגוף בטל לא שנרקב ונתעכל רק כיון שאין נשמתו יורדת כ"פ להתחבר עם גופו ע"כ "בטל" ההתחברות הגוף עם עולם הזה והוא כמ"ש עבר "ובטל" מעולם הזה ועל כן לא יכול להעלותו בהתחבר עמו ועל ידי זה הוצרך לתרץ לו שהיה תוך י"ב חודש. והשתא דאיתת להכי י"ל באמת כי מ"ש הגוף "בטל" לאחר י"ב חודש היינו גם בצדיקים דאף שהגוף קיים ותדשנו עצמותיו בקבר מונח מוכן לתחיית המתים במהרה בימינו מכל מקום כיון שאין לו התחברות הוי נקרא בטל מעולם הזה כנ"ל. רק כשפוקדים על קברו לאחר י"ב חודש על ידי תפלות ויחודים כמ"ש בהאריז"ל ובפרט בעת רצון ערב ר"ח וחצי חדש ויום היא"צ וכיוצא. וגם כמו שאומרים בשם הצדיקים זי"ע עצה לזו להזכיר שם על הציון דברי תורה מפיו ועל ידי זה שפתותיו דובבות בקבר כדאמרינן [יבמות דף צ"ז ע"א] ועל ידי זה יש התחברות והוא מתעורר להמליץ טוב ולהעלות התפלות ואכמ"ל:

תרח דברי מהדורא רביעאה תורה

מז"ל. [תהלים קי"א ו'] כ"ח מעשיו הגיד לעמו וגו'. מה שדייק קרא בלשון כ"ח. י"ל על פי דברי רז"ל [י"ל"ש בא קפ"ז] וברש"י ריש בראשית מה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים וכו' כל הארץ של הקב"ה הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו וכו' עכל"ה (וכן כתבנו בזה בשער יששכר [במאמר מאזנים אח"ח 1234567] למשפט לר"ה) כי מתחיל הש"ץ בר"ה המל"ך ר"ת כ"ח מ'עשיו ה'גיד ל'עמו שברצונו יתברך שמו יתגלה מלכותו עלינו ועל כל יושבי תבל בבחינת כח מעשיו הגיד לעמו) אמנם לעת עתה בגלותנו הארוך ועולם השפל הזה בהסתר פנים הנורא וחשכות הדורות על זה נתנבא דוד מלכנו כי הוא התגלות של כח מעשיו וגו' רק בבחינת כ"ח ולא בפועל (אשר ידע כל פעו"ל כי אתה פעלת"ו שיהיה בביאת גואל צדק במהרה בימינו) וז"ש כ"ח מעשיו הגיד לעמו (שאנחנו יודעים זה לעת עתה ולא האומות העולם ע"כ הוא רק בבחינת כ"ח עד שיתגלה בפועל) לתת להם (לבני ישראל) נחלת גוים (אחוזת נחלתנו על כל העולם במהרה בימינו) על כן נאמר [משלי ט"ז ד'] כל פעו"ל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה היינו שבחי' בפועל"ל הוא לעת עתה למענהו (שיהיה לו יתברך שמו נחת רוח על ידי הבחירה והנסיון) וגם רשע ליום רעה, (את זה לעומת זה וגו'. וההתגלות יתברך שמו לבדו רק בבחינת כ"ח ולא בפועל) כנזכר. מה שאין כן לעתיד במהרה בימינו נאמר [במדבר כ"ג כ"ג] כעת (בביאג"צ) יאמר ליעקב ולישראל מה פעו"ל אל (שיתגלה גם בפועל"ל שרק ליעקב ולישראל נברא העולם ברצונו יתברך שמו). וז"ש בנוסח הברכה קידוש לבנה פועל"ל אמ"ת שפעולתו אמת (אימתי יתגלה בפועל"ל שפעולת"ו אמ"ת תתן אמ"ת ליעקב"ב כיעקב"ב שקרא"ו בי"ת [כדאמרינן בפסחים דף פ"ח ע"א] בביאת גואל צדק במהרה בימינו. כשיהיה) וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת (מדת יעקב"ב אמ"ת) לעמוסי בטן (בני ישראל) שהם עתידין להתחדש כמותה (בביאג"צ כנזכר והיה אור הלבנה כאור החמה וכו' אז יתגלה הכל בפועל"ל ולא בכ"ח בלבד) כנזכר. [ועיין בדברינו בזה לעיל בענין בכח או בפועל עיי"ש אות ס"ט] וז"ש הנביא בירמיה שנאמר לרחל אמנו וירמיה

דברי מהדורא רביעאה תורה תרט

ל"א י"ז יש שכר לפעולת"ך (בפועל ממש) נאום ה' ושבנו בנים לגבולם
במהרה בימינו כן יהי רצון:

מזלא. בתפלת י"ת. משיב הרוח ומוריד הגשם. המדקדקים אומרים
הגש"ם בקמ"ץ תחת הגימ"ל ואצלינו נהוג לומר מאבותינו
הקדושים זי"ע הגש"ם בסגול"ל תחת הגימ"ל ושמעתי מצדיקים זי"ע
שהקפידו ושפכו חמתם על האומרים בקמ"ץ כנ"ל ולכאורה תימה מה זה
קפידא כל כך הלא אדרבא דרכנו לומר בכ"ע היכא דאפשר בחוקי
הדקדוק של לשון צח לה"ק וכיון שהוא כעין אתנחתא והפסק צ"ל בקמ"ץ
כנודע וי"ל הטעם לשבח של הצדיקים שהקפידו לומר דוקא בסגול"ל היינו
דבוק יותר בהמשך למכלכל חיים בחסד וכו' כי הנה גש"ם הוא בחינת
גבורו"ת מזכירין גבורו"ת הגש"ם וגם הקב"ה אמר [הושע י"ד ו'] (כביכול)
אהיה כט"ל לישראל שהוא בחינת פס"ח בחס"ד שמברכין ט"ל ולא כמו
שישראל אמרו [הושע ו' ג'] יבא כגש"ם לנו (זח"ג רמ"ז ע"ב) שאין טיפה
יורדת מלמעלה שאין עולין כנגדה טפיים היינו על ידי מעשינו אתערותא
דלתתא ואם כמעשה הגמול הלב יחיל) שהוא בחינת גבורות כנ"ל ועם
כל זה הוא הכונה בהסידור מוריד הגשם פרנסה מחדש אימא עיי"ש. והנה
אימ"א מינה דיני"ן מתערין ע"כ ממשיכין מוריד הגשם למכלכל חיים
בחסד שהוא מכלכ"ל (פרנס"ה) בחס"ד היינו לחסד"י אימ"א וע"כ אומרים
בסגול"ל (שהוא נקודת חסד) שאינו מפסיק רק ממשיך לבחינת חסד מכלכל
וכו' כנזכר:

עט. כי הולך האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הסופדים. נקהלת
י"ב ה"ן קשה לשון הול"ך דהלא בעת אשר יסובבו בשוק
הסופדים הוא כבר הלך לעולמו ומת אם כן מה זה לשון הולך (דמשמע
רק עתה הולך) ונראה על פי דברי הש"ס [נשכח דף קנ"ב ע"ב] כל שאומרים
בפני המת יודע עד שיסתם הגולל ע"כ שפיר מדויק הלשון "הולך" אדם
אל בית עולמו (בשעה אשר) יסובבו בשוק הסופדים היינו בשעת הלוייה